

ROZDZIAŁ V

PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE NIEJONIZUJĄCE

(Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie)

W środowisku naturalnym promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące pochodzi zarówno od źródeł naturalnych, jak i związanych bezpośrednio z działalnością człowieka. Promieniowanie naturalne, wszechobecne w środowisku i towarzyszące człowiekowi od najdawniejszych czasów, tworzy tło o stosunkowo niskim poziomie, nieszkodliwym dla życia i zdrowia organizmów żywych.

Groźniejsze w skutkach może być promieniowanie ze źródeł sztucznych, z których do najistotniejszych należą stacje i linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia, stacje nadawcze radiowe i telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji. Szczególnie dużo emocji budzą stacje bazowe telefonii komórkowej, które w związku z masowym rozwojem telefonii komórkowej, stały się szybko najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych.

Energia promieniowania elektromagnetycznego wywołuje we wszystkich ciałach materialnych, a więc również w organizmie człowieka, prądy elektryczne, nakładające się na prądy naturalnie występujące w ciele człowieka. Choć dyskusje na temat szkodliwości promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego toczą się od dawna, ciągle wie-

dza o jego ewentualnych niekorzystnych skutkach zdrowotnych jest niepełna. Niemniej prowadzone na przestrzeni ostatnich lat badania wpływu promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego na organizmy żywe dowodzą, że długotrwałe oddziaływanie pól elektromagnetycznych o zbyt dużych poziomach, prowadzić może do zakłóceń w funkcjonowaniu układu nerwowego, zaburzeń neurologicznych, naczyniowo-sercowych czy trawiennych. Stąd wynika potrzeba unormowania i określenia w drodze przepisów prawa dopuszczalnych poziomów tego promieniowania.

W Unii Europejskiej zagadnienie promieniowania elektromagnetycznego poruszone zostało w przyjętej w dniu 12.07.1999 r. rekomendacji Rady Europejskiej w sprawie ograniczania ekspozycji pól elektromagnetycznych o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz na ludność. Rekomendacja została skonstruowana głównie w oparciu o zalecenia Międzynarodowej Komisji Ochrony Przed Promieniowaniem Niejonizującym. Stanowi ona jedyny oficjalny akt Unii Europejskiej odnoszący się do kwestii oddziaływań pól elektromagnetycznych. Dotychczas nie została przyjęta żadna dyrektywa Unii dotycząca tych zagadnień.

W Polsce uregulowania formalnoprawne w zakresie ochrony przed promieniowaniem elektro-

gnetycznym niejonizującym zawarte zostały w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, która weszła w życie 1 października 2001 r. Zgodnie z delegacją zawartą w art. 122 tej ustawy, wydane zostało rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych warunków, które określa:

1. dopuszczalne poziomy pole elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla:
 - terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
 - miejsc dostępnych dla ludności;
2. zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko;
3. metody sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych;
4. metody wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Art. 234 ww. ustawy nakłada na użytkowników linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym oraz instalacji radiokomunikacyjnych, radionawigacyjnych i radiolokacyjnych, których równoważna moc promieniowana izotropowo jest równa 15 W lub wyższa, emitujących pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0,03 MHz do 300 000 MHz, obowiązek uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych. Obowiązek ten w chwili obecnej dotyczy obiektów oddawanych do użytkowania po 1 października 2001 r., natomiast dla obiektów istniejących przed dniem 1 października 2001 r. prowadzący instalacje muszą uzyskać pozwolenie na emisję pól do dnia 31 grudnia 2005 r.

Obiekty, których dotyczy obowiązek uzyskania pozwolenia na emisję pól elektromagnetycznych, są wymienione w rozporządzeniu Rady Ministrów z 24 września 2002 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych kryteriów związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięć do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

W związku z tym, na etapie lokalizacji oraz budowy tego rodzaju obiektów inwestor jest, lub może być zobowiązany przez odpowiedni organ ochrony środowiska do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko.

Jednocześnie art. 76. Prawa ochrony środowiska nakłada na inwestora obowiązek poinformowa-

nia, na 30 dni przed terminem oddania do użytku nowo zbudowanego lub zmodernizowanego obiektu budowlanego, zespołu obiektów lub instalacji realizowanych jako przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o planowanym terminie oddania do użytku obiektu będącego źródłem promieniowania elektromagnetycznego.

W przypadku stwierdzenia, że obiekt nie spełnia wymagań ochrony środowiska, wojewódzki inspektor ochrony środowiska ma, na podstawie art. 365 ustawy Prawo ochrony środowiska, obowiązek wstrzymania oddania do użytku lub użytkowania instalacji eksploatowanej bez wymaganych prawem pozwoleń, w tym przypadku pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych. Z kolei art. 364 ustawy Prawo ochrony środowiska obliguje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do wydania decyzji wstrzymującej działalność powodującą pogorszenie stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrażającą życiu lub zdrowiu ludzi.

Zaznaczyć należy, że aktualnie przygotowywana jest kolejna zmiana do ustawy Prawo ochrony środowiska. Zgodnie z projektem tej ustawy, pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych nie będą wymagane.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Prawo ochrony środowiska zobowiązuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz aktualizowanego corocznie rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, z wyszczególnieniem przekroczeń dotyczących terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludności. Obowiązek ten dotyczy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska od dnia 8 grudnia 2003 r., to jest od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 3 października 2003 r. o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska, stąd też w roku 2003 tego rodzaju pomiary nie były jeszcze prowadzone.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie prowadzi rejestr wydanych pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych. Uaktualniany jest również rejestr instalacji emitujących do środowiska promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące.